

# MAGYAR NÉP

## POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

## Előfizetési árak:

Egész évre	---	44 L.
Fél évre	---	22 L.
Negyed évre	---	11 L.
Egy szám ára	---	1 L.

## Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

## Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden pénteken.

Szerkesztőség és kladóhivatal:

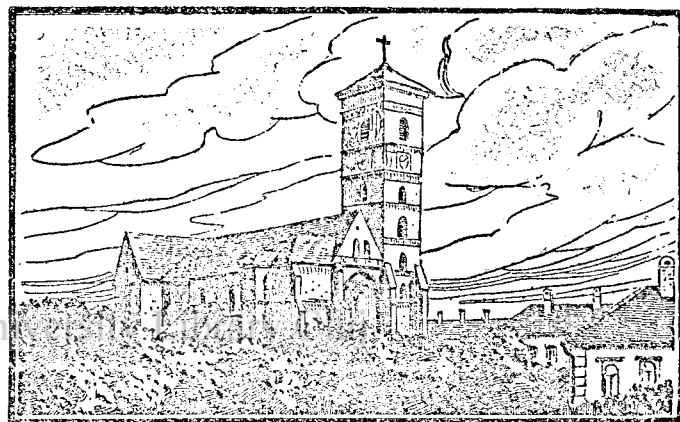
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

TELEFON: 2-37. SZÁM.

## Gyulafehérvár.

Aki mostanában megfordul Gyulafehérvárott, nagy sürgést-forgást talál. Építenek, rendeznek, egészen újjáalakítják a várost; aki tiz esztendővel ezelőtt látta, egy esztendő múlva rá sem ismer majd. Legalább első látásra. Mert úgy alapjában mégis csak sok marad a régi városból. Aminthogy ma is megtaláljuk a kétezer esztendősnél idősebb városnak sok-sok régi emlékét.

Nevezetes hely volt már a dákok korában, akiker Kr. u. 106-ban váltott fel a római uralom. Nem sokáig tartott, csak valami másfélszáz esztendeig. Azután több, mint 500 esztendőn át a Keletfelől Nyugatra rohanó népek ország-útja volt Erdély földje. Ezek közül egyik-másik,



mint Attila alatt a húnok, majd az avarok — velünk szintén rokon fajta népek — kissé hosszabb ideig is megtelepedtek ugyan, de azért általában üzték egymást a nagy népvándolás népei. Nem nagyon érték rá megtelepedni, városokat alapítani; nem is igen volt hajlamuk hozzá.

Gyulafehérvár helyén azért mégis volt valami erősségféle; amikor a magyarok ezelőtt ezer esztendővel megjelentek ezen a vidéken. A várat elfoglalták és Gyula nevű vezérükről nevezték el. Ezzel megindul a város újabb fejlődése. Mikor a magyarok áttértek a keresztyén vallásra, az erdélyi püspököknek itt lett a székhelye. Szép templomot építenek; alapfalai megvannak a mai püspöki székesegyház alatt. A tatárok pusztították el épen most 680 esztendeje. A pusztító ellenség azonban csakhamar elvonult és IV. Béla király országépítő munkájából kijutott Gyulafehérvárnak is. A réginél nagyobb, szebb templom épült. Hétszáz esz-

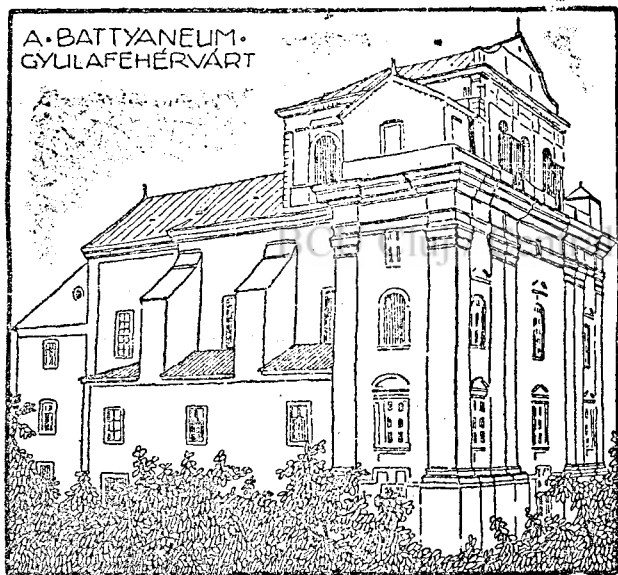


BETHLEN GÁBOR ÉS TUDÓSAI

tendő alatt megöregedett a templom, de Hunyady János megújította. Itt is temették el öccsével Ivánnal és fiával Lászlóval; diszes márványkoporsóik ma is láthatók a templomban.

Igazi fénykorát a különálló erdélyi fejedelemség korában élte a város, mint a fejedelmek székhelye. A szépet és pompát kedvelő Báthoriak, a tudományszomjas Bethlen Gábor és a jó gazda J. Rákóczy György sokat csináltak rajta és hatalmasan fejlesztették. Bethlen Gábor építtette újra a fejedelmi — most püspöki — palotát és templomot; hatalmas főiskolája ma kaszárnya; még vízvezeték is csináltatott, melynek maradványait vagy 15 esztendeje fedezték fel. A többi fejedelem is építkezett itten.

De pusztulás is sok érte. Ebben a korban legnagyobb volt az, melyet 1658—60-ban kellett



elszenvednie a törököktől és szövetségeseiktől, a tatároktól, kik feldúlták a templom fejedelmi sirjait is. Ezt nem is tudta teljesen kiheverni. De azért továbbra is nevezetes hely maradt. III. Károly magyar király most 200 esztendeje építtette a mai várat. De akadt nemesen gondolkozó ember, aki a tudományoknak is hajlékot emelt. *Gróf Batthyányi Ignác* püspök, most 140 esztendeje alapította a róla elnevezett tudományos intézetet, mely Erdélynek ma is egyik büszkesége: múzeum, rendkívül értékes könyvtár és csillagvizsgáló van benne mai napig; a püspök alapítványt tett az intézet fenntartására, melynek könyvtárát és egyéb gyűjteményeit súlyos ezresek feláldozásával gyűjtötte össze.

Most háromszáz egynehány esztendeje Vitéz Mihály havasalföldi vajda elébb Erdélyt,

majd moldovát hódította meg. Ennek emlékére rendezik itt a tavaszon Ferdinánd király és Mária királyné megkoronázását. Erre az ünnepségre folynak az előkészületek.

*Dr. Buday Árpád.*

## A Magyar Szövetség ügye.

Lapunkban már több ízben adtunk hírt a Magyar Szövetség felfüggesztésének ügyéről. Előbb azt közöltük, megbízható forrás alapján, hogy a kormány a felfüggesztést megszüntette s a Szövetség további munkáját engedélyezte. Utóbb arról szereztünk értesülést, hogy ez a hír még korai, mert a kormány még nem döntött ebben a kérdésben. Most végre részletesebb értesítést tudunk adni.

E hónap 10. napján ugyanis Hortopán, a nemzeti kisebbségek államtitkára magához kéréte a Magyar Szövetség elnökét, br. Jósika Sámuelt s a vezetőségnek még két tagját. Kifejtette előttük, hogy a Szövetség szervezeti szabályainak 3. pontja ellen kifogása van. Ez a pont a Magyar Szövetség célját határozza meg, kimondva, hogy az az egységes magyar nemzeti kisebbség képviselője. Az államtitkár felfogása szerint ilyen cél kitűzése ellenkezik az állam érdekével s különben sem képzelhető olyan szervezet, amely jogosult volna a magyarság teljes egyetemét képviselni.

Kifogást tett az államtitkár a szervezeti szabályok 5. pontja ellen is. Ez a pont azt mondja ki, hogy a Szövetség minden segélyt és támogatást megad tagjainak ügyes-bajos dolgaikban. Az államtitkár nyilatkozata szerint ez a pont is sérti az állam érdekeit, mert az állam minden polgárának közvetlenül kell ügyes-bajos dolgaiban az állami hatóságokhoz fordulnia.

A Szövetség képviselői kifejtették az államtitkár előtt, hogy nézetük szerint a kisebbségek védelmét biztosító szerződés alapján a Szövetség szervezése jogos volt s így az állam érdekeit nem sérti. Nem is sértheti, sőt egyenesen az a célja, hogy az állam törvényei szerint egységesen vezesse a magyarság ügyeit. Nem lehet sérelmes az államra nézve az sem, hogy a Szövetség tagjainak ügyes-bajos dolgaiban segítségére van, mert azokat elintézni nem akarja, erre joga sincs. Csupán azokat az útbaigazításokat adja meg, amiket az ügyek elintézése szükségessé tesz.

Az államtitkár tudomására hozta a Szövetség képviselőinek, hogy a kormány határozatát pár nap alatt meg fogják kapni és ha a szervezeti szabályok megváltoztatását kíváná a kormány, meg fogja adni az engedélyt az e végből szükséges gyűlések megtartására is.

Az államtitkár kifejezést adott annak a nézetének, hogy a magyarságot, mint pártot kellene megszervezni s többször hangsúlyozta, hogy a kormánynak komoly szándéka a magyarság megnyugtató és fejlődésének biztosítása.

Ezt az utóbbi kijelentést természetesen megnyugvással vesszük tudomásul, de úgy érezzük, hogy jogunk is van más fajhoz tartozó polgártársainkkal egyenlő szabadságot kívánni s magunk az állam keretében csak törvényes eszközökkel kívánjuk elérni boldogulásunkat.

Hogy általános magyar politikai pártot fogunk-e alkotni a Magyar Szövetség helyébe, azt csak akkor határozhatjuk el, amikor megtudjuk, hogy a kormány csakugyan nem hajlandó a Szövetség működését eddigi szervezete szerint engedélyezni. Mi úgy érezzük, hogy ez nem történhetik meg, mert a Szövetség mostani szervezete is teljesen törvényes és jogos. Arról azonban már most is gondolkoznunk kell, hogy politikai pártot is alakítsunk. Lehet, hogy a tavasz folyamán választások lesznek s ezekben a választásokban részt kell vennünk, hogy igazunkat a törvényhozásba is megvédhessük.

**Biztos tudomásunk van arról, hogy a Magyar Szövetség vezetői komolyan foglalkoznak az egységes magyar párt megszervezésével s megvan a reményünk arra is, hogy ez a párt csakugyan egységes legyen.** Szervezéséről megfelelő módon azonnal fogjuk értesíteni olvasóinkat.

## A Népirodák létesítését az élet követeli!

Az emberek ezrei és milliói azt hiszik, hogy az egyesek és családok számára a fényes városokban van a haladás és könnyű élet biztosítva.

Nem! Gondolkodó emberek rég rájöttek arra, hogy egy faj élete és jövője a csendes falukban van. Amely családnak a gyökere kiszakad a faluból, az a család 1—2—3 nemzedék múlva rendszerint kipusztul. Ezért hangoztatják az okos emberek néhány évtized óta: vissza a falusi élethez!

Ez azt jelenti, hogy a városi családok gyerme-

keiket igyekezzenek olyan pályára adni, amelyek a családot visszaterelik falura felfrissíteni.

De másfelől azt is jelenti, hogy a magára hagyott falusi emberekkel törődni kell.

A baj az volt, hogy a városon felnőtt ember előtt a falusi emberek élete találós kérdés. Ezért nem is találták el a falusiak bajára, panaszára a megfelelő orvoságot, csak ritkán.

A falut az ő természetes szépségében: nagy örömeiben és mély bánatában, munkájában és ünneplésében kell látni és megérteni! A földmives osztályt csak az tudja szeretni, aki ismeri a földhöz való ragaszkodását. A népet csak az tudja bocsátani, aki megérti, hogy tavaszi szántáskor és buzaaratáskor a föld szaga neki édesebb, mint a városok mesterséges rózsá illata.

A legnagyobb magyar: Széchenyi István, a nép barátja, mondta volt az akkori nyelven ezt a nagy igazságot: *A parasztság a haza legszámosabb s így legfőbb tekintetre méltó része!* Sajnos, ezt az igazságot az önzetlen népbarátok későn kezdték gyakorlattal megvalósítani. Pedig nagyon egyenes az út, csak rá kell találni.

*Ott kell elindulnunk, hogy a falu 1848 előtt a legsajátságosabb gazdasági alakulat volt.* Ezt a ma még élő öregek jól tudják. A falu jegyzője: a falusiak jegyzője volt. A falu papja a nép papja volt. A papnak még baromorvoslást is kellett tanulnia, hogy a híveknek, szerencsétlenség esetén, segítségére lehessen.

Azóta az élet nagyot haladt.

A falu átalakult politikai szervezetté. A falu jegyzője: a szolgabíró és alispán jegyzője lett. A papok és tanítók az állami fizetéspótlékkal egy kicsikét az állam szekeréhez vannak láncolva. Ilyen módon a falu népe szavazó polgár lett, de a nagy gazdasági átalakulásban vezető nélkül maradt.

Csak amikor egyes nagy emberek kezdték észrevenni, hogy baj van: csak akkor kezdték a néppel a népért foglalkozni.

A falusi gazdakörök az 1848 után megszakadt szervezetet kezdték az irányításban pótolni. Az egyenlőtlen helyzetben az ingyen jogvédelem szükségének hangoztatása életre hívta a *Népirodákat*.

A szükségérzet a nagyvárosokban jelentkezett, de már a háború előtt egyes népirodák vidéki fiókokat állítottak fel, hogy a falusi lakosság is igénybe vehesse. A kolozsvári néphivatalnak fiókjai voltak: Tekében, B. Hunyadon. Tervbe volt véve, hogy az összes járáshírosági székhelyeken fiókok állíttassanak fel. A további hálózatról most nem írok, de sor kerül erre is.

Az élet fejlődése, a gazdasági és más irányú nehezségek követelik, hogy a falusi polgárok érdekei a

Népirodákban megfelelő képviselőre és védelmezőre találjanak.

Hiszen az ipari munkásosztály érdekeinek és politikai céljainak megvalósítására a szakszervezetek általában el vannak ismerve!

Éppen így nem államellenesek a falusi polgárok érdekeinek szolgálatára szervezett Népirodák sem, amelyek az állam törvényeihez alkalmazkodó utbaigazításokat adnak.

Mi úgy nézzük a fejlődés irányát, hogy minden faluban, ahol népház, gazdakör, vagy bármiféle kisbirtokos szervezet van: mindenütt meg kell teremteni a Népirodákat.

A múlt század legkiválóbb elméi minden erejük megfeszítésével oda törekedtek, hogy az őstermelő földművesosztályt politikailag felszabadítsák. Ez megtörtént.

Ma azonban minden erőt arra kell fordítani, hogy a falusi polgárok lelki függetlenségét biztosítsuk és a nagy élelküzdelemben, az állam törvényeinek keretein belül, támogatására legyünk.

A Népirodák létesítését az élet követeli. Ha élni akarunk, akkor azokat meg kell teremteni!

*Dr. Tóth György.*

## KÜLFÖLD

### Meghukott a francia miniszterelnök.

Az antant főtanácsának tagjai arról tanácskoztak Cannes városában, hogy mi módon lehetne Európa békéjét megteremteni. Anglia engedékenységet kívánt Németországgal szemben és a teljes béke céljából Oroszország iránt is jóakaratot hangoztatott. Viszont hajlandó volt a franciákkal védő- és dacsövetséget kötni és ezzel biztosítani Franciaországot a németek újabb támadása ellen. Briand, francia miniszterelnök, már-már hajlandó volt az angol javaslatot elfogadni, amikor egy váratlan fordulat megzavarta a békés törekvéseket. A francia parlament legnagyobb pártja ugyanis táviratott intézett Briandhoz, amelyben közölte, hogy semmi olyan egyezséget nem szavaz meg, amely Németország számára könnyítéseket céloz, Oroszországgal meg éppen nem hajlandó tárgyalásba bocsátkozni. Briand a távirat vétele után azonnal Párisba utazott, itt azonban a minisztertanács ridegen fogadta. Viharos tárgyalás után Briand a parlamentbe sietett, hogy politikáját megvédelmezze. Am itt is hiába bizonyította, hogy az engedékenység politikája vol-

takepen csak Anglia számára jelent anyagi áldozatot, hiába fejtegette az angol szövetség előnyeit, a parlament többsége lehurrogta és ezzel a miniszterelnök bukása bekövetkezett. Briand helyébe a köztársaság elnöke Poincarét nevezte ki, aki a világháború egyik főmozgatója volt. A francia kormányváltás a világpolitika alakulására nagy hatást fog gyakorolni. Ugyanis a főtanács többi tagjai: az angolok, olaszok, japánok mégis megszavazták Németország részére a fizetési haladékot. Mit fog ehhez szólni az új francia miniszterelnök, Poincaré? Ennek t. i. az a felfogása, hogy a franciáknak a németek nyakára kell tenniük a lábukat s ha az állam nem tud fizetni, akkor az egyes polgárok vagyonát kell elragadni a francia hadisarc kifizetésére. A közeli hetek súlyos összeütközéseket hozhatnak a világpolitikában.

**Magyarország és Ausztria közeledése.** Amint hirt adtunk róla, Ausztria és Magyarország békülékeny szellemben közelednek egymáshoz. A tárgyalásokat a gazdasági megegyezés érdekében már meg is kezdték. Magyar részről egy bizottsággal Bethlen miniszterelnök Bécsbe utazott s ottan nagyon barátságosan fogadták. Először az osztrákok hívták meg ebédre a magyar bizottságot, majd a magyarok adtak ebédet az osztrákok tiszteletére. Kérdés azonban, hogy a folytatás és a vége is ilyen örvendetes lesz-e, mert a két állam között nagyon nehéz ellentétek vannak gazdasági és anyagi kérdésekben. Magyarország a Nyugat-magyarországgal átadott állami javak váltáságát keresi Ausztrián, míg ez az átadás és népszavazás költségei fejében követel roppant nagy összeget Magyarországtól. Bethlen miniszterelnök visszatért Budapestre, a bizottságok tovább tárgyalnak. Majd megvállik, milyen eredménnyel.

**Törökök reménykedése.** A Duna-bizottság Münchenben ülést tartott, amelyen résztvett Hakim basa is, a török kormány képviselőjében. Tapasztalatairól egy újságírónak a következő nyilatkozatot tette:

— Mostani rövid párisi tartózkodásom alatt bizonyos hidegséget, bizalmatlanságot tapasztaltam Törökországnak a Dunakérdéssel szemben tanúsított érdeklődése iránt, míg ellenben Münchenben teljes baráti megértésre találtam. Párisban kissé féltékenyen nézik a török-német gazdasági közeledést. A dolgok rendjén ez mit sem változtat s meggyőződésem, hogy a Duna-probléma már 1922-ben egész Európa politikai és gazdasági kérdése lesz. Ha a dunai államok szövetségbe tömörülnének, ennek olyan gazdasági fellendülés lenne a következménye, amely Európa jelenlegi nagy nyomorát javarészen megszüntethetné. Ami min-

ket illet, bátran állíthatom, hogy Törökország hatalmas ujjászületés előtt áll, s a jövőben nem mint beteg ember, hanem mint tetterős ifju nemzet fog szerepelni. A világháboru felébreszteti bennünket alélttségünkől s azt hiszem, a Duna-kérdésben is lesz még szavunk.

Keletiek nyugaton. Ismeretes olvasóink előtt Indiának és Egyiptomnak az európaiak, főként pedig az angolok uralma ellen való lázadása. Az ellenséges érzés megindította azokat a keletieket is, akik Európába jöttek tanulni vagy üzletet kötni. Közlebből Bécstben egyiptomi és indiai diákok mintegy kétezren nagy tüntető felvonulást rendeztek a francia és angol követségek ellen. Miután haragjukat hangos szavakban kiöntötték, vezetőik utasítására fegyelmezeiten szétesztlottak.

Ezalatt Indiában a mozgalmak mindinkább elharpódznak s hovatovább polgárháboruhoz hasonlítanak. Közlebből az összeütközések során 2000 felkelő halt meg, 1500 megsebesült és 5500 az angolok fogságába jutott.

Ellenforradalom Szibériában. A fehérek Szibériában újból föllázadtak a vörösök ellen. Sulyos harcok során a bolsevikleknek Irkuck városáig kellett visszavonulniok. A japánok a fehér csapatokat támogatják.

Hlinka harcias kijelentése. Mult számunkban megirtuk, hogy a horvát kispárt táviratilag üdvözölte a felszabadult ireket. Amint külföldi lapok írják, az önkormányzatra törekvő tótok, a Hlinka képviselő hivei, szintén távirati üdvözlést küldöttek Irországnak. Hlinka képviselő kijelentette, hogy a csehek ellen a legkimételetlenebb ellenzéki magatartást fogja tanusítani és fegyvertársakat a kisantant azon pártjában fog keresni, amelyek szintén önkormányzatot akarnak kivívni.

A mohamedán-híthü bosnyákok. A békeszerződések Bosznia-Hercegovinát Szerbiának juttatták. Ezek a tartományok az osztrák-magyar uralom alatt nagy előhaladást tettek és az új álamban mostan arra törekzenek, hogy befolyásukat műveltségük és számuk arányában biztosítsák. A bosnyákok tekintélyes része 1 millió 300 ezer lélek, mohamedán vallásu. Ezek ügyes politikával máris nagy sulyt tudtak kivívni maguknak. Biztosították a régi közigazgatás fenntartását, 300 millió dinár kárpótlást kapják az agrárreform megszavazásá ért, vallási önkormányzatot nyertek és a mohamedán intézmények számára nagy államségiséget. Az új kormány, amelyet Pasics alakított, egyben-másban megakarja rövidíteni a mohamedánokat. Ezek azonban nem engednek jogaikból s Sarajevóban nagygyűlésre jönnek össze. A gyűlés határozatai elé máris nagy aggodalommal néznek a szerbek, akik Judoszlavia egységét szeretnék megvalósítani.

## HÍREK

Az előfizetési díjakat a következő címre kell beküldeni: Minerva r. t. pénztárának, Cluj—Kolozsvár, Strada Regina Maria — Deák Ferenc-utca 1.

Tisztelettel felkérjük előfizető gyűjtőinket, valamint lapmegrendelőinket, hogy a megrendelők nevét olvashatóan méltóztassanak kiírni. A helységek (falvak, városok) nevét, a kiadott rendelet értelmében, magyarul és románul sziveskedjenek kiírni mindenkor az *utolsó posta és az illetékes vármegye nevének pontos kitüntetésével*.

Naptár. Január 24.—február 2.-ig. A hold fényváltozása: Január 28-án újhold. E hó végéig a nap hossza 59 perccel nő. Február hava 28 napból áll. Február 2-a Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe. Vásárok: Január 24. Mezőmehes, Szászkeresztur, Január 25. Bánffyhunjad, Bereczk, Csikkozmas, Gyulakuta, Lajosfalva, Nagyenyed, Rozsnyó. Szentbenedek. Január 27. Batos, Erzsébetváros. Január 28. Hódos, Mikeszásza, Ócsépká, Zám. Január 29. Szászsebes. Január 30. Feketető, Kúrpöd. Január 31. Szatmárnémeti. Február 1. Katona, Nagyekemézó, Teke. Február 2. Somkerék, Ujszentanna. — Ha valamelyik vásár ünnep- vagy vásárnapra esik, akkor rendszeren a rákövetkező napon tartják meg.

A vagyon- és hadi-nyereségadó módosítása. A legübb vármegyében és városban az adóvallomásokat nagyrészt benyújtották. A pénzügyminiszter most azon dolgozik, hogyan lehetne a vagyonadóról és hadi-nyereségadóról szóló törvényt méltányosan módosítani.

Megyék és városok önkormányzatáért. Temesvár polgárai nyelv- és nemzetiségi különbség nélkül Polgári Szervezetet alkottak, melynek az a célja, hogy a régi közigazgatást és első sorban a városok önkormányzatát visszaszerezze. Az új szervezet december 26-án népes gyűlést tartott és elfogadott határozati javaslatában sürgetve hívja fel a kormány figyelmét az önkormányzat visszaállítására, mivel azok az okok, melyek alapján a felüggesztés történt, az átmeneti állapotokkal megszűntek. A Polgári Szervezet csatlakozásra szólítja föl Erdély és Bánát összes lakosságát, hogy együtes erővel minden falu, város és vármegye önkormányzatát vissza lehessen szerezni.

A magyar néppárt alakuló gyűlése Kolozsvárt. Vasárnap, januárius 15-én tartotta meg a magyar néppárt alakuló gyűlését Kolozsváron. A szónokok a romániai magyarság sérelmeivel foglalkoztak és a pártprogramban a gyulafehérvári határozatok végrehajtását, valamint a békeszerződések adta jogok kivívását tüzték ki célul. A gyűlésen felszólt báró Jósika Samu Magyar Szövetségi elnök is, aki készséggel és örömmel üdvözli a kolozsvári magyarság szerveződésének azt a formáját, melyet választottak, ám abban a reményben, hogy amint megalakul

a romániai magyar nemzeti párt, a romániai magyar néppárt is egy értékes szervét fogja annak képezni.

**Sopron város kitüntetése.** A magyar képviselőházban törvényjavaslatot nyújtottak be, amelynek célja Sopron város népének hűségét megörökíteni. A város címerébe ezt a feliratot veszik be: „A leghűségesebb város.” Ezenkívül elhatározták, hogy szép emlékművet állítsanak föl a város főterére.

**Emke-hangverseny Erzsébetvároson.** Erzsébetváros magyar társadalma igen szépen sikerült stéllyel nyitotta meg az idei farsangi szórakozásokat f. hó 7-én. A magas színvonalu programot a helyi Emke dalárda nyitotta meg magyar népdalokkal. Az ifjú dalárda karmesterének méltó dicséretet szerzett. Ezután Boka kesergőjét adta elő dr. Issekutz Viktorné urasszony nagy művészi készséggel. A szépen előadott darab után Issekutz Antonia urasszony hangja csendült fel Sámson és Delia operának egy részletében. Iskolázott, szép és kellemesen behatárolt melodiák mindvégig lekötötték a közönség figyelmét. Az éneket zongorán ötv. Bittermann Gyuláné urasszony kísérette, művészi és szabados játékkal, ami az ének hatását nagyban fokozta. A negyedik szám Komzak-Bihari vonósnégyese volt. Előadták ifj. Zsögön Árpád, Török Sándor, Ranczay József és id. Zsögön Árpád. A halgatok telkét igézet fogta meg a gyönyörű zene hallatára. László Irénke szavalt oly kiváló előadói készséggel, hogy az egyébként szigorú kritikus közhírség sok tapsal fejtezte ki elismerését és köszönetét. Méltó befejezésül utolsó előtti számban Váradi Antalnak Az Ur ítel című melodramáját Ranczay József adta elő dr. Issekutz Viktorné és ifj. Zsögön Árpád hegedűkísérete mellett. Az Emke dalárda kezdte, az végezte. Még csak annyit: Ugy szokták befejezni a tudósítást: „erkölcsileg és anyagiilag jól sikerült az estély.” Hát ez itt is igaz. Csak hogy nem mind a kétfő egy zsebbe került. Az erkölcsi siker nekünk, az anyagi siker az adóhivatalnak szűl.

**Jelentkezik a spanyol-betegség.** A háborút követő évek félelmes járványa: a spanyol betegség újból elindult pusztító útjára. Főként a nyugati nagyvárosokban Bécsben, Berlinben lépett föl nagy erővel. Bécsben, ahol a lakosság amugy is el van gyöngyölve a rossz táplálkozás miatt, sok halálos esetet okoz a gonosz betegség. Budapest főorvosa legutóbb nagyon kedvező jelentést tett a magyar főváros egészségi viszonyairól.

**Ujoncok bevonulása.** Az 1922-es évfolyamu ujoncok bevonulása januárus 21-ről februárius 1-re halasztatott.

**Bécsi drágaság.** Bécsben egy kilónál valamivel sulyosabb kenyér ára legutóbb 517 korona volt.

**Magyarok Jugoszláviában.** A Szerbiához csatolt területeken a legutóbbi népszámlálás szerint félélmillió magyar lakik.

**A korcsmák ellen.** Az egyházak vezetői fölterjesztést intéztek a kormányhoz, melyben rámutattak arra, hogy a falvakon a korcsmák száma állandóan növekszik. Időszerű megnyilatkozás ez mostan, amikor a szeszkereskedők szövetségben, (kar elben) tömörültek, hogy a lelekmérgező italokat minél drágábban adhassák el a népnek.

Aki háborút jósol. Egy híres angol író, Wells, azt írja, hogy amennyiben nem sikerül olyan bekés testületet szervezni, amelyben minden nemzet képviselői helyet foglaljanak, akkor új háborúra van kilátás. Ezt a háborút a mostani vagy a jövő nemzedéknek kell megvívnia. Az angol író szerint legvalószínűbb, hogy a jövő háborújában Anglia és Franciaország fognak egymás ellen menni, de kilátás van egy Amerika és Japán közti háborúra is. A jóslás szerint az új háborukat a tenger alatt és a levegőben fogják megvívni. A légi háboruban a mérges gázoknak lesz igen nagy szerepe.

**Kivándorlási irodák megszüntetése.** Ujabb időben mind nagyobb méreteket öltött a romániai állampolgárok kivándorlása. Majd minden vármegyében működtek a hajóstársaságok ügynökei, akik szülőföldjüket elhagyására csábították az embereket. Hány utrakelt kivándorlót ért keserű csalódás Amerika partjain! Ma már az Egyesült Államokba be sem engednek több idegent. Talán ez az oka, hogy a belügyminiszter sürgősen beszűntette a kivándorlási irodák működését, amit csak helyeselni tudunk.

**Falusi házadó.** A földművesek háza nem esnek adó alá. Azonban az olyan falusi házakat, melyekben kereskedők, iparosok és bérlők laknak, adóval fogja sújtani a kormány. Ezeket a házakat megbecsülik s annak alapján veszik ki az adót. A rendelet a legkezdtelegesebb vályogház értékét 2000 leuban állapítja meg. A cseréppel födött egy szoba, konyha, kamarás kőház értéke 5-6000 leu; a kétszobás lakásé pedig 8-10.000 leu.

**A bánffyhungyadi rablók.** Niculescu és Panait Stefanescu altisztek a vagonörzö csendőrsztag szolgálatában állottak. Innen azonban elbocsátották őket, mert megbízhatatlanok voltak. Az altisztek szórt katonákkal szövetkeztek és füstogatásaikkal állandó rémületben tartották Bánffyhungyad környékét. Közlebbről elfogták őket és bekísérték a kolozsvári hadbíróóság fogházába.

**Budapest, mint tengeri kikötő.** A Dunát össze akarják kötni a Rajnával és az Elbával. A tervezések nagyon előrehaladtak. Budapestből valóságos tengeri kikötőt csinálnak az új csatornázási tervek, mert lehetővé teszik majd, hogy a Fekete tengerről nagyobb tengeri hajók is feljussanak és Budapesten adják át rakományukat folyami gőzösöknek, amelyek számára ut nyílik a Ránára és onnan a hollandi kikötőkig.

**Farkas-világ.** Az éhség egyre merészebbekké teszi az ordásokat. Közlebbről Brassó egyik külvárosában jelent meg két farkas és ugyancsak magrémitettek egy arra haladó szarvasot. A kocsis kiabálására kicsődültek a közelben lakók és egyiküknek sikerült letérítenie a gonosz látogatókat. Rosszabbul jártak egy Ploesti városa közelében lévő falu lakosai. Ide mintegy száz farkasból álló falka tört be s rettenetes pusztítást vitt véghez a marhaállományban. A lakosság kétségbeesetten védekezett a ragadozók ellen, fegyver azonban csak egy akadt a faluban és így történt, hogy a lakosság közül öten meghaltak, rengetegen megsebesültek a farkasokkal való harcban, míg a farkasok közül csak egy hagyta ott a fogát.

# MULATTATÓ

## Vonaton...

*Gyorsan száguld, csaknem repül a vonatunk,  
Nekem mégis csak úgy tetszik, hogy ballagunk.  
Maradoznak, elsubhannak cserjék, bokrok, erdők, házak;  
Mégis mintha eltelt volna fejem fölött már egy század.*

*Nem is tudtam tovább tünni lustaságát,  
Kiszállottam... felöveztem lelkem szárnyát...  
Villámgyorsan tovaszálltam... mit gyötörjön az unalom...  
Itthon vagyok... két karjával ölel is már kis angyalom.*

Gy. Kovács József.

## A tudós szerelme.

A híres tudós Brassai Sámuelről rendkívül sok anekdóta járt szájról-szájra. Ma is vannak vidékek, ahol hallani lehet a régebbi emberektől ezt is azt is, amik mutatják, hogy a nép szívesen foglalkozik a nagy emberekkel. Annyi bizonyos, hogy a múlt száz esztendőnek nem volt nagyobb és érdekesebb magyar tudósa Brassainál. Még az is sokban hozzájárult a népszerűségéhez, hogy mint botanikus (a növények ismerője) bejárta egész Erdélyt, ismert minden helyet. Nem volt olyan völgy, vagy hegy, amelynek ne ismerte volna nevezetesebb virágait, fáit, vagy bokrait. Lapunk már közölt egy kedves apróságot Brassai bácsiról. Volna még bőviben a fűvészléről is, a muzsikusról is, meg a nyelvészről is. Iróink jól tudják, hogy Brassai azonnal kardot rántott, mihelyt valaki nyelvűnk magyarossága ellen vétett. Tudni kell és nem is volna szabad szabadon elfeledni, hogy Brassai igazán nagy magyar volt. Majdnem két tucat idegen nyelvet tudott, nagy részét beszélte, mindeniket olvasta, de mégis bátran hirdette szóban és írásban, hogy nincsen szebb muzsika, mint a magyar nyelv muzsikája.

Leit volna módja, mert volt alkalma is, hogy akár Bécsben, akár Londonban lakják s ott uri kényelemben, kevés munkával éljen. Dehogy fogadta el a legszebb fényes ajánlatot is. Ő magyarnak született s ami csekély erővel Isten megáldotta — szokta mondani — azt ő hazájának a javára akarja fordítani. Nem volt hűségesebb követője a nagy Széchényinek. Nem volt szorgalmasabb és áldozóbb munkása a magyar nemzetnek. Meg is becsülték, mert Erdély főurai egyenesen hozzá fordultak, hogy vállalja el egy néplap, a magyar nép lapja szerkesztését. Az urak többen, fej-

ként 1000—1000 forintot adtak e lap kiadására, Brassai adta egész tudását, erejét és szorgalmát. Így teremtette meg az első néplapot, melyet *Vasárnapi Ujság*-nak nevezett, így szerkesztette azt 1833 től 1848 végéig, midőn Urbán őt is kikergette Kolozsvárról. Arról volt nevezetes az a kéthasábos, jó nagy ujság, hogy elejétől végéig majdnem minden szavát ő maga írta.

De mi most nem akarunk többet mondani erről a nagy emberről s az ő nagysága okairól, hanem elbeszélünk egy szép történetet ifjúkori életéből, a házasságáról, azért is, mert nagyon érdekesnek tartjuk, de azért is, hogy akik olvassák és tudnak valamit az öreg urról, megirhassák nekünk, amit kérünk is.

Brassainak meg volt az a jó tulajdonsága, amiben legtöbb férfi bővelkedik, hogy szerette a szép nőket. A nőknek is megvoltak a szokásaik régen is, hogy a fiatal embereket szerették házasítani. Brassainak bőven kijutott mind a kettőből. Egész életében a nők társaságát kereste, különösen azokét, akik szépen zongoráztak. Házassági kalandjairól többet tudnak, mint amennyi volt, de egy kedves esetről, ami meg is történt, tudunk mi is.

Kolozsvárt Dobrai Péter szabómesternek hat szép leánya volt. Egyik férjnél volt Barra könyvnyomdásznál, akivel Brassai állandóan érintkezésben és barátságban állott. Nagyon aggódott Dobrai uram, hogy hova fogja elhelyezni az öt leányt. Igaz, hogy egyik szebb volt a másiknál, de mégis az apa csak arra gondolt, hogy mi lesz velök.

Brassai már híres ember volt nemcsak Erdélyben, hanem Magyarországon is. Dobrai fölkinálta az alkalmat, vagyis meghívta a házhoz. Brassai nem okat vonakodott, mert hisz' jól tudta, kiket talál a háznál. Jól is találta magát a szépek társaságában, sőt tüzet is fogott még pedig a harmadik, a 16 éves Katica szeméből. Gyönyörű szép volt Katicának az arca, szeme, termete, kellemes a hangja és bájos az egész leány. Bárkinak is megragadta volna a figyelmét. Brassai is behódolt és a látogatás annyira komolyra fordult, hogy megkérte a leány kezét. Az apa boldog volt, mert igen nagyra tartotta Brassait, az anya nem volt elragadotva mert Brassai már a 40 körül járt, de az eljegyzés mégis megtörtént.

A jegyesség ideje alatt Brassai a hódításnak minden fogását gavallérosan felhasználta. A fűvész rendszeren egy pár szép szal rózsát, vagy más virágot vitt jegyeseének. Cukorral is bőven ellátta, ami tetszett is a kis leánynak, de az nem fért kis fejébe, hogy a széptevője miért nem ad neki éjjeli zenét, mikor az olyan kedves.

Azon is sokáig törte a fejét, hogy az ő gavallérja miért nem jár olyan csinos, legényes öltözetben, mint a többi gavallér. Szép szerével értésére is adta Bras-

sainak. Meg volt az eredmény, mert egyik napon csinos, új ruhában és új esernyővel jelent meg a háznál.

Más baj is került elő. Házi bált rendeztek. A kis leány szeretett volna jegyese karján mutatkozni be s ragaszkodott az első táncoshoz, de mert Brassai életében soha sem táncolt, tehát a jegyese kedvéért sem tehetett kivételt. Nagyon nyomta a leány koblét a bánat ezek miatt a súlyos természetű bántódások miatt. El is volt keseredve, mikor egyedül délután megjelent Brassai.

Az ablakban ült a leány és szorgalmasan varrt valamit.

— Vajjon kinek készül az a csinos munka? — kérdi Brassai.

— Hát magának — csendült a gyors válasz — s látja, már meg is szurtam az ujjamat.

Ez már tetszett a gavallérnak és nem is hagyta annyiban.

— Szeretném tudni, mit gondolt, mikor az ujját megszurta?

— Azt, hogy magát az ördög vigye el! — csattant el a még gyorsabb felelet.

— Csak nem mondja komolyan? — folytatja negédesen Brassai.

— No hiszen nem éppen, de mégis, mert maga olyan furcsa.

— Tudom én, hogy szépen kibékülünk, mihelyt megjön a maga kedve, mert látja nemcsak táncból áll az élet.

— Maga így gondolja, mert magára talál, amit mondanak, hogy maga egy „öreg ur“.

Brassai nem vesztette el türelmét, mert remélte, hogy vihar után derül az ég, de bizony nem derült, hanem újabb ború következett.

Az apa váratlanul meghalt, a női tanács pedig elhatározta, hogy a jegyesek nem találhatnak egymáshoz. A jegyességnek csakhamar vége szakadt, de a jegyesek egész életükben megtartották egymáshoz való vonzalmukat. A leányból báró Apor Péterné lett, Brassai ellenben soha sem nősült meg.

Mikor 84 éves volt az egykori széptevő, fölkereste jegyesét, mint már özvegy asszonyt Marosvásárhelyt.

— Itt jártam s gondolám, meglátogatom — szölt Brassai a még mindig szép asszonynak.

— Ez igazán szép magától. Látja, én azóta is nagyon sokszor gondoltam magára.

— Én meg megmutattam, hogy nem feledtem el . . .

— Ha tudtam volna, hogy lesz szerencsém, a szebbik főködtömet tettem volna föl, — fűzte tovább az asszony.

— Némely nő olyan szerencsés, hogy rajta az idő semmit sem változtat. Örvendek, hogy láttam . . .

Egy óráig tartott a látogatás. Kevés szóból állott a társalgás, de hiszen csak az volt a fontos, hogy újból láthatták egymást a jegyesek, szép 50 esztendő elmúltával.

Dr. Boros György.

## Szeget szeggel.

Kiadja az alispán a szolgabíró útján a rendeletet, hogy a kéményseprő köteles a faluban minden kéményt havonként egyszer kisépíteni. Beállít hát a kéményseprő minden házhoz és gondosan kikotorja a kéményt. Rendben és békességben ment a dolog. Minden gazda zugolódás nélkül kifizette a füstfaragásért járó huszonöt krajcárt.

Néhány hét múlva azonban ismét eljön a kémények érdemes tisztogatója, hogy havi látogatását megtegye a kéményekben. De már ezt nem lehetett szó nélkül hagyni. „Minek azt a kéményt megint seperni? Hiszen most seperte meg, nem kormos az még!“ S hogy a tetejébe megint fizessen az ember huszonöt krajcárt! Bolond dolog ez nagyon. Az atyafiak csóválták is a fejüket.

Az elégedetlenség tetőfokra csak akkor hágott, mikor a kéményseprő a harmadik hónapban is eljárta a falu kéményeit, arcizmának egyetlen rándulása nélkül újból kikotorta őket s ugyancsak arcizmának egyetlen rándulása nélkül bekotorta az értük járó huszonöt krajcárt.

Hanem mester urammal, a csizmadiával megjárta. Beállít hozzá a kéménykotrás vészes szándékával. Mester uram próbálja lebeszélni, hogy így, meg úgy. Minek azt seperni, hiszen tiszta az még. De hisz beszélhetett annak! Lerugta papucsait és a kéményhez közeledett. Csizmadia mester uram eléje ugrott, hogy kéményét megvédje illetéktelen beavatkozásától.

„Csak a testemen keresztül!“ kiáltá, de mindhiában. —

A nagy erős embernek gyerekjáték volt a vézna kis emberkét az utból félretaszítani. Felmászott a kéménybe és annak rendje módja szerint ismét kikotorta



Mester uram se volt rest. Mig folyt a kémény kotrása, addig ő fölkapta a kéményseprő egyik papucsát s egy derekas föltöt vetett reá. Mire a kéményseprő lemászott a kéményből, ő is készen volt a faldozással.

A kéményseprő elibe áll és tenyerét feléje



nyújtja a huszonöt krajcár irányában. Mester uram is mutatja a megföldözött papucsot: huszonöt krajcár a földözás díja.

— Ki kérte magát rá, hogy megföldözze a papucsomat? Hisz még egészen jó volt — csattogott a kéményseprő.

— De hiszen maga is kisöpörte a kéményt! Pedig még egy csöppet sem volt kormos! — hajította meg magát bucsuzásra a furfangos csizmadia mester.

Cs. B.



## Hozzászólás a Magyar Nép egyik cikkéhez.

Az a jó tanács, amelyet a múlt számban Dr. Gergely Endre gyermekorvos ad az anyáknak és amely reméljük a Magyar Nép jövő számaiban folytatódni fog, többet segít az anyákon, mint száz kuruzsló összes mesterkedése. De csak azokon segít, akiknek van gyermekük. Akik nem félnek a gyermektől.

Ujabbban ugyanis sok helyen terjed az a hóbortos tévhit, hogy a gyermek nem áldás és ha van is, egy-nél, legfőleg kettőnél több nem is kell belőle. Régen sem volt ez igaz és most sem az.

Vajjon őseink miért számították az áldások közzé a gyermeket? Miért nevezték a gyermekeket is áldásnak, akár csak a jó termést vagy jó egészséget?

Azt mondják, a sok gyermek csak teher, nyűg a szülőknek és baj a gyermekeknek is, mert nem részesülhetnek jó gondozásban, nevelésben és ami nagyon a szülők után marad, az nagyon szétforgácsolódik, ha sok a gyermek.

Kétségtelen, hogy a nagy család növeli az élet terheit és gondjait, de az is bizonyos, hogy egy elkényeztetett, rosszul nevelt gyermekkel, vagy egy olyan, akinek az egészségére nem vigyáztunk elég értelemmel és gondossággal, sokkal több baj van, mint 4—5 egészséges, jól nevelt gyerekekkel. A gyermek a sanyaru viszonyok közt is felnő és ha a szülő nem iszákos, nem kártyás, hanem takarékos és szereti a

gyermekét, a legszükségesebbet mindig előteremti. Nem szükséges a gyermeket minden kigondolható jóval elárasztani, elkényeztetni, cicomázni, hanem az életben szükséges ismeretekre kell tanítani és munkára nevelni. Ha ilyen a gyermek, akkor ahány gyermek: annyi áldás, s ahány áldás: annyi öröm.

Eddig megtörténhetett, hogy a szülő szorgalommal, takarékosággal annyit gyűjtött, hogy ha a vagyon nem oszlott sokfelé, a gyermekei is gondtalanul, kényelmesen élhettek. Ez eddig sem volt jó, sem helyes. Ezután pedig, amint az újabb idők tapasztalatai mutatják, nem igen történhetik meg, hogy valaki annyi gyűjthessen, hogy gyermeke is munka nélkül élhessen. Ezentul másképpen kell biztosítanunk gyermekeink jövőjét, t. i. munkára kell őket nevelni és ez biztosabb örökség lesz, mint az eddigi.

Ma már a legtöbb szülő nem igen gyűjthet annyit, hogy öreg napjaira biztosítva legyen. Vajjon nem biztosabb és nem megnyugtatóbb-e, ha minél több gyermekre támaszkodik?

Még tovább megyek: bizonyosra vehető, hogy a munkabér-viszony a közel jövőben nem változik és nem vesz más irányu fejlődést. A kisebb tőkével rendelkező kisiparosoknak és kisbirtokosoknak sokszor nem fog rendelkezésükre állani az idegen munkások részére szükséges összeg. Vajjon ily munkabérekkel és a mostani munkarendszer mellett a kis üzemek fenntarthatók lesznek-e, amelyek a családtagok eredményesebb munkája mellett a jövőben is virulni fognak? Vajjon éppen ezek a kis üzemek eddig is nem tőként azért állhattak-e fenn, mert a gyerekek támogatták a szülőt és később tovább folytatták annak üzemét?

Ha az ember egy más emberi lényt még nem ölhet, sőt még testi épségét, vagy egészségét sem sértheti meg büntetlenül, vajjon szabad-e azt tenni, hogy megakadályozza annak a születését, akinek a természet törvényei szerint születni kellene s akinek esetleg egy boldog élet jutna osztályrészül, vagy a ki tehetsége, munkája által az emberiség javát mozdítaná elő?

Tiltja ezt a vallás, tiltja a törvény; de ellenkezik a jó erkölccsel és az okossággal is. Mit mondanánk az olyan emberről, aki a termőfának csak egy-két virágját hagyná meg, a többi letépné, vagy a kotló alá csak egy-két tojást tette?

A népesség csökkenése pusztuláshoz, elfajuláshoz vezet. Minél sűrűbb valahol a népesség, annál nagyobb a műveltség, annál virágzóbb a gazdasági élet.

Ne higgyetek azoknak, akik ellenkezőt állítanak. Őseinkhez csak akkor leszünk méltók, fajunk fennmaradását csak úgy biztosíthatjuk, ha utódaink többen lesznek és derekabbak lesznek, mint mi vagyunk.

Dr. Ujvárosy Miklós.



## Uj rendet az ipar támogatásában!

Az iparos osztályt legjobban az a sok rendszabály keseríti el, amely rend helyett ép ellenkezően zavarokat okoz. Ilyen rendszabályok garmadával vannak. Ezek között is a legszomorubb hatású az az intézkedés, amely a katonaságra ruházza az árak ellenőrzését. Akár melyik műhelyben megjelenhatik a katonaság kiküldöttje, összekutathatja a békésen dolgozó iparosember egész műhelyét s ilyenformán órákon keresztül megakadályozhatja a munkát.

Hibát pedig ma igazán könnyen lehet találni. Annyi féle a rendelet és törvény, hogy még a legszorgalmasabb prókátor se igen tud rajta eligazodni. Hogyan tudna tehát minden követelménynek eleget tenni egy iparosmester, akinek amúgy is kijut a mindennapi élet gondjából?

Most örömmel halljuk, hogy az árak ellenőrzését ki akarják venni a katonaság hatásköréből. Azonban ennek az intézkedésnek csak akkor lesz komolyabb eredménye, ha végre megszűnik az a sok maximálás, korlátozás, amelynek csak egy eredménye volt: megbénította a munkát és még drágábbá tett mindent. Még a háború alatt is nagyon szomorú tapasztalatokat szerezhettünk a központokról. Mindenki tudja, hogy mihelyt valamit központosítottak, azonnal mégjobban emelkedtek az árak. Azóta pedig mégis csak más lett a világ. Ma a hatósági korlátozások kétszeresen ártalmasak, mert megbénítják a jelen és tükröztetik a jövőt. Hiszen ma minden embernek három irányban kell dolgoznia: először jóvá kell tennie a háború rombolásait, másodszor meg kell küzdenie a jelen nehézségeivel és harmadszor gondolnia kell a jövőre is. Ehhez a nehéz munkához pedig az államhatalom részéről támogatást kérünk.

## Emelkednek újra a nyersbőrárak.

Mihelyt kilátásba helyezték a nyersbőr kivitelre vonatkozó tilalom megszüntetését, a nyersbőr ára azonnal emelkedni kezdett. Kg.-ként mindentitt magasabban veszik 10—14 leuval.

Nyersbőröket a kolozsvári szücsök a következő első vásári áron vesznek: mezei nyul 12—15 leu, házi nyul 10—12 leu, házi macska 50, róka téli 220—350, őszi 110—140, görény 120, borz 50—70, farkas 300—600, kővi és fái nyest 1200, vidra 1000, vadmacska 150, mókus 15—20 leu.

## A drága vas.

Falusi kovácsainkra és általuk a gazdaemberre súlyos helyzetet teremt a nyersvas és kereskedelmi rudvas árának folytonos emelkedése. A rudvas a nyári métermázsánként való 500 leus árról 700-ra emelkedett annélkül, hogy ezzel megállapodott volna. A megnövekedett Romániának egyetlen kereskedelmi rudvasgyára a resicai vasművek. Ezek az állam szükséges vasmenyiségét kitermelni képtelesek. Mindamellelt, mi erdélyiek, bánátiak azt hihejtők, hogy nekünk legalább itt a közelben földünk termékéből a szükséges mennyiség csak kijut, és a távoleső ókirályság az, amely rudvashiányban szenved. De ebben nagy a tévedésünk. A regát a resicai művek termékeinek elszállítására rendelkezésére bocsátja a karánsebesi vonalat, lehetőségig meggátolja azonban az Erdélyfelé irányuló szállításokat. Emiatt történt meg az ősszel a legnagyobb mezőgazdasági fuvarozás idején, hogy Erdélyben gazdag vasbányái ellenére gazdaembereink keréktalpasat, ráfot nem kaptak. Erdély a resicainál olcsóbb, főként azonban jobbminőségű vasat Csehországból kaphatna. Ennek 6 leu volna kg.-ja, de azt épen a resicai művek érdekében behozott védővám annyira fődérágitja, hogy lehetetlen behozni. Ép így állunk a gazdasági, ipari gépekkel is. Egyetlen nagyüzemű gépgyárunk a resicai művek bogsánbányái csoportja volna. Ennek termékei épen nem láthatják el Romániát gépekkel és mégis megtörténhetik az a furcsaság, hogy a resicai művek engedélyt kaptak 20.000 ekének Bulgáriába való kiszállítására.

## Elevenség a faiparban.

A jövő tavaszra várják mindenfelé az építkezések megindulását. Ezért a puhafa újra emelkedőben van. Most a fatermelők azon dolgoznak, hogy egy egységes ár-megállapító bizottságot szervezzenek, mely olyképen mérsékelje ezeket az árakat, hogy a tervbe vett építkezések számára kedvező feltételek álljanak elő.

## A béke jegyében.

A csepeli Weiss Manfréd féle gyár, mely a háború alatt a temérdek löszzerben, municióban az emberiség fekete halálát okádtá, békés eszközök gyártására tért át, tűt készítenek, s a véráztatta föld megműveléséhez ekét. Évente ötven—hatvanezer ekét gyártanak. A győri ágyugyár is Győri Ipartelepek részvénytársasága címén békeszükségletek kielégítésére gyárt ipari termékeket.

## Leégett a nagyváradai Adria-malom.

Erdélynek legnagyobb és ujkori gépekkel legkiválóbban felszerelt műmalma égett porrá Nagyváradon január 10.-én hajnalban. A tűz a korparaktárban keletkezett. A lisztraktárt megmentették. A kár mégis meghaladja a tízmilliót.

# GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI SZERVEZÉSEK

Mit hozzon az újév a földmives munkás osztálynak?

Magyarfenes, 1922. január 1-én.

A lezajlott világháború után egy kiszolgált vitéznél láttam egy képet, melyre egy létra volt ráfestve és annak fokain különböző rangú és rendű emberek állnak, kik igyekeznek fokról-fokra feljebb haladni. A legfelsőbb fokon van festve egy király és oldalra oda van írva, hogy „*aki mindenkinek parancsol*“, a második fokon egy püspök, azon oldalirással, „*aki mindenkinek áldást oszt*“, aztán jön utánna több más és más; a legalsó fokon áll egy meggörnyedt alak, hátán tele zsákkal, amelyre az van írva: „*az a földmives, aki az egész világot éllelmezi*“. Törekszik, hogy vagy egy lépcsővel feljebb haladhasson, de nem lehet, mert visszanyomja a vállán levő nagy terű, feltartja karát, de nem nyulik eléje a magasból egyeilen segítő kéz sem.

Azt hiszem, a létra fokon álló minden osztály urai megpróbálták, hogy kora tavasszal kertjükbe saját kezűleg ültessenek el egy-egy egres-bokrot vagy szilvacsemétét. Emlékezzenek vissza, hogy milyen figyelemmel, milyen gondossággal metszették le a felesleges gyökereket és milyen szorgalommal ágyazták el a kis nemes oltványokat, nem törődtek vele, hogy a kezük elpiszkolódk, elsárosodik, hiszen a jó feleség, látva a nemes munka végzését, tiszta vízzel és tiszta kendővel kedveskedett. Ha pedig azon munkás kéznek sara, durvasága, a kézre tapadt földpora, avagy a szorgalomtól kiütött izzadsága fogja be a magasból feléje nyújtott uri kezet, amely kéz csak a nemes és becsületes munkától lett fekete és sáros, vajjon ezt a sarat, ezt az izzadságot nem mossa-e le a tiszta víz és nem törli-e le a feleség által adott tiszta kendő?

Hiszen azt az érdes, sáros munkás kezet csókolta meg a legnagyobb magyar népköltőnk Petőfi. Hát hol találjuk meg egyébűit a becsületes Tiborcokat, ha nem köztük, avagy hol a regebeli János vitézt, ki a Tündérországot, ahol a legszebb lányok közt vigalomban és boldogságban élhetett volna, egyeilen furulyaszóra otthagya, mert nyílott a pipacs és a szarkaláb, aratás ideje volt, haza hívta a kötelessége, véget vetett a télenségnak és dárídónak, mert eljött a munka ideje, mivel a világot éllelmezni kell.

Ez a kenyérért dolgozó, izzadt, sáros kéz sovárgó tekintettel néz föl a létra felsőbb fokaira, onnan vár le egy barátságos kézzorítást, egy-egy fölsegítő kezet, mert ez a meleg, barátságos kézzorítás neki fizetés,

jelkép, mellyel ő meghálálva látja az ő küzdelmét, fáradságát, amely kézzorítás, ha őszinte, lelőrlí homlokáról a véres verejtéket. Azért urak, kik a létra felsőbb fokán álltok, ne sajnáljátok lenyujtani barátságos kezeiket és egy-egy fokkal feljebb emelni azt a roppant terűvel megrakodott munkás embert, ki egész életén át hordozza nagy telezsákját; mert az egész világot el kell látnia. Az ő munkája a béke munkája.

Mit hozzon tehát az újév a földmives munkás osztálynak?

Egy segítő, meleg, igazi, őszinte magyar barátságos kézzorítást, a létra felsőbb fokairól.

Bárdos Péter,  
kiszgazda.

Az elmúlt hét időjárása és mezőgazdasági viszonyai. A január hó 4-én és 5-én hullott hó után az időjárás derűltre fordult és így természetes, hogy a hőmérsékletben hirtelen süllyedés állott be; ugyanarra, hogy ezen a télen az eddig konstatalható legkisebb hőmérséklet 9-én volt. A hótakaró most már elég arra, hogy a vetéseket védje. A juhok is szénára szalmára kerültek, de hiszen ideje is volt már! Gazdasági munkálatok közül a múlt héten még lehetett szántást is végezni, most azonban erről már szó sem lehet. Az ut k jól lefagytak, kifogástalan szánut van alakulóban, úgy, hogy most mindenki minden igaerejét a trágyahordásra fordítja. Kívánatos volna, hogy ennek a fontos munkának az elvégzése alatt ez időjárás állandóan hideg maradjon. Erre annyiban számíthatunk, hogy a január hó általában Erdélyben a leghidegebb hónapnak tekinthető. A napok észrevehetően nyulnak, úgy, hogy február hónapban már a hidegnek korántsem jósolhatunk nagy erőt — legalább is akkorát nem, mint januárban. Az áliaforgalom korlátozása a száj- és körömfájás miatt még mindig tart vidékenként, nagy kárára a termelőnek, fogyasztónak egyaránt.

Az új fedeztetési állomások jegyzékét most állítják össze vármegyénként az alispánok. Az erre vonatkozó rendelet szerint az állomások lehetőleg ott állítandók fel, ahol már a múltban is voltak ilyenek. Amennyiben a gazdáknak valamilyen speciális kívánásaik volnának e téren, itt az ideje, hogy annak kifejezést adjanak.

Mennyi lesz az idén a fedeztetési díj. A mén tartási költségei március 1-től április 1-ig a méntartó községet terheli. Ezen időpontot túl a költségeket az állam fedezi. A községnek joga van minden fedezett mén után 50 Lei díjat szedni, mely összeg a mén eltartására és egy községi méntartási alap létesítésére szolgál. Az erdélyi fedeztetési állomásokra a homoródi-, alsószombafalvi- és turnu-szeveriniből küldenek méneket.

Mit mond az élelmiszerrendelet a tejről. Az új élelmiszerrendelet szerint: mindazok a gazdák, akik közfogyasztásra éhajtának tejet szállítani, be kell jelentésk a községi előljárásnak. Az előljárás tovább jelentí az illetékes hatósági állatorvosnak és az engedélyt ad a tejszállításra. Az engedélyek sorszámokkal lesznek ellátva. Az engedély sorszáma a tejes kocsin feltüntetendő. A házaló tejkereskedők permisssel, igazolvánnyal lesznek ellátva, ezen igazolvány mindig készletében tartandó.

**Gazdaest Kibédén.** A Marostordavármegyei Földmíves Szövetség folyó hó 8-án Kibédén műsoros gazdaestét rendezett. A gazdaestén a kibédieken kívül a szomszédos községekből is igen nagy számban vettek részt a földmívesek. A gazdag műsört előadások, szavaltatok, monologok a papok és a tanítók dalárdájának énekszámai tették változatossá. A gazdaestét harangszenteléssel kapcsolatos istentisztelet vezette be és társas vacsora fejezte be, amely a késő esteli órákban ért véget. A vacsora rendezési munkálatait a kibédi „Hangya” szövetkezet végezte.

**Ragya télen.** A gabonaneműeknek veszedelmes ártalma a gabonarozsda, vagy a ragya, télen külön tányázik a tarlószálakon. S nem veszítire, mert a tél hidege szükséges ahhoz, hogy csirái jövődében újra életre kelhessenek. Ha ellenben a gombacsirák e helyett kimelegszenek, akkor elpusztulnak. A ragya megelőzésének legjobb módja tehát a kaszálás, mely törpe tarlót hagy, másfelől pedig az, hogy a szalmát állattaink alá hordjuk, illetőleg gondosan az utolsó szálig a trágyára takarítjuk. Az istálló, de még inkább a trágya melege elpusztítja a ragya csiráit.

**Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület** a vármegyei törvényhatóság és a temesvári állattenyésztési és állategészségügyi igazgatóság támogatása mellett díjazással egybekötött tenyészbikavásárt rendez folyó évi március hó 5-én.

### Piaci jelentés.

**Kolozsvár, január 10. Állatvásár.** Az állatvásáron, főként marhavásáron, az árak jelentékeny emelkedése volt megállapítható. Behozatal marhában és sertésben közepes, lóban kevés, juhban semmi.

1 drb. kisborjas, közepes, piros-tarka tehenet 1600 leun vásároltak, 1 pár gyenge fehér ökrért 3200 leut kértek, 1 pár prima fehér ökrért 7000 leut, szintén prima fehér pár ökrért pedig 6600 leut kértek, 1 pár

gyengébb piros tehenért 2000 leut ígértek, 1 drb. gyenge piros tehenet 700 leuért adtak el, 1 pár piros jó ökrért 5000 leut kínáltak. Kisborjas jó tarka tehenért 2800 leut kértek, 1 drb. fehér kisborjas, közepes tehen 1800 leun kelt el, 1 drb. meddő piros tehenért pedig 1300 leut, 4 drb. gyenge 3 éves fehér tulok drbját 1000 leuért kértek, 1 drb. öregebb ellős bivaly-tehenet 2000 leuért kértek, 1 drb. fiatalabb meddő bivaly-tehenet 1800 leuért, 1 drb. 2 éves tinót 800 leuért adtak el, 1 pár bivaly-ökröt 2800 leuért kértek.

**Lövésár,** gyenge felhajtás mellett: 1 drb. kisebb, használható lovat 600 leuért. vásároltak, 1 pár jó állapotban levő lovat 5000 leuért kértek.

**Sertésvásár.** Közepes felhajtás mellett: 1 drb. (mintegy 70—72 kilós) félkövér disznót 950 leuért vásároltak, 1 drb 75 kilós félkövéret, kilóra 14 leun kértek, 2 drb. 3 hónapos gyengébb malacot 300 leun vásároltak, kövér disznók kilója minőség szerint 14—18 leu.

**Széna mm.-ja** minőség szerint 90—110 leu.

**Január 12. Gabonapiac.** Kevés behozatal mellett: buza 80 leu, kukorica 70 leu, rozs (nem volt), árpa 68 leu, zab 38 leu, fehér paszuly 70 leu, tarka paszuly 90 leu nagy vékánként.

**Mázsánkénti árak.** Buza 380, rozs 350, tengeri 350, árpa 350, zab 300 leu, kendermag 600 leu, búkőny 1000 leu mm.-ként.

**Lóhere** 20—22, lucerna 20—22, fehérpaszuly 4, gránátaszuly 5, lencse 8, borsó 8, aszáliszilva 8, dió 15, mák 28, rizs 16—18, fokhagyma 30, zsemleliszt 7 leu, málléliszt 4, kenyérliszt 475, egységes liszt 5 leu, nullás liszt 6 leu g.-onként.

**Az aradi gabonapiacon** gyenge kereslet mellett a búzát 260—270, kukoricát 340—350, rozst 240—250, árpát 300—310, leun kínálták. A nullásliszt ára 480—500, főzöliszt 440—460, fehér kenyérliszt 360—370, barna kenyérliszt 340—350, a korpa ára pedig 210—220 leu volt.

### Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvárt, Piața Unirii (v. Mátyás király-tér) 7. szám.

Alaptőkéje: 10.000.000 Lei.

Tartalékok circa; 15.000.000 Lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron. — Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, és Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt. Aruraktárai a vasut állomás mellett.

**CAROL LASSEN, CLUJ**  
NEMZETKÖZI SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT.

Gyűjtőkocsija fölvesz bármely államból rendelt gazdasági darabárut és azokat a rendelők vasut-állomásain átadja. :- Rendkívül olcsó szállítási díjak.